

Міністерство освіти і науки України
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Факультет іноземної та слов'янської філології

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ

«30» травня 2025 р. № 16

м. Вінниця

засідання кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури

Головуючий – Гаврилюк О.А., доктор філософії, доцент, в. о. завідувача кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури

Секретар – Дзєга І.І., лаборант кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури

Присутні: *Гаврилюк О.А.*, доктор філософії, доцент, в. о. завідувача кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Коваль Л.М.*, д. філол. н., професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Просалова В.А.*, д. філол. н., проф., професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Пуніна О.В.*, к. філол. н., доц., завідувач навчальної лабораторії «Центр стусознавства», доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури (сумісник); *Соловей О.Є.*, к. філол. н., доц., доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Домрачева І.Р.*, к. філол. н., доц., доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Антонюк О.В.*, к. філол. н., доц., доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Важєніна О.Г.*, к. філол. н., доц., вчений секретар ДонНУ імені Василя Стуса, доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури (сумісник); *Митько Н.А.*, ст. викладач кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури; *Дзєга І.І.*, лаборант кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури.

Порядок денний:

1. Про результати громадського обговорення освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В 11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література».

2. Про результати громадського обговорення освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для другого рівня вищої освіти за

спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література».

1. СЛУХАЛИ:

Про результати громадського обговорення освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В 11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література».

ВИСТУПИЛИ:

Гаврилюк О.А., доктор філософії, доцент, в. о. завідувача кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури

Зауважила, що на громадське обговорення ОПП «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В 11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» були винесені такі пропозиції: 1) технічні зміни (додати ЗК-14 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності; додати ВК Базова загальновійськова підготовка (БЗВП) в обсязі 3 ЄКТС; врівноважити тривалості семестрів: 17 тижнів зимовий та 17 тижнів весняний); 2) зміни, запропоновані стейкхолдерами (акцентувати у назві ОК «Основи наукових досліджень» на засвоєнні основ академічної доброчесності – «Академічна доброчесність й основи наукових досліджень»; замінити неактуальну інформацію щодо кафедральних ініціативних науково-дослідних тем, дисциплін, змістових акцентів; ввести до ОПП дисципліну «Літературний менеджмент» і проєкт «Літературний продукт: створення, промоція», які дозволять розширити компетентності здобувача; ввести нову СК (виходячи з доданих ОК: СК-13. Здатність створювати й інтегрувати оригінальний літературний продукт у культурно-освітню сферу суспільства) і новий ПРН (ПРН-20. Створювати й інтегрувати оригінальний літературний продукт у культурно-освітню сферу суспільства); переформулювати назви практик відповідно до вимог (практична підготовка); корегувати логіко-структурну схему підготовки фахівця і матриці відповідностей).

Також поінформувала про відгуки від стейкхолдерів, які надійшли за час проведення громадського обговорення з 28 квітня по 28 травня 2025 р., ознайомила з ними:

Шевченко Софія, випускниця ОПП ОС «Бакалавр» 2019 р., журналістка-фрилансерка

Відзначила, що проєкт освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» бачиться таким, що справді пропонує практико орієнтоване навчання. Зокрема імпонує таке формулювання особливостей ОПП: «Прагматизація філологічної підготовки,

що передбачає вивчення практико-орієнтованих мовознавчих дисциплін («Правописний практикум», «Основи коректури і редагування», «Основи красномовства», «Стилістика і культура мовлення») та їхній прямий взаємозв'язок із практичною підготовкою (проходження редакторсько-коректорської практики на підприємствах і в закладах України); акцент на актуальних теоретичних і прикладних аспектах літературного менеджменту, що передбачає засвоєння форматів і технологій промоції літературного продукту, інтеграції оригінального літературно-художнього продукту в культурно-освітню сферу суспільства (освітні компоненти: навчальна дисципліна «Літературний менеджмент» і проєкт «Літературний продукт: створення, промоція»); наявність гуманітарної складової освітньої програми у вигляді курсу «Історія української культури»; поглиблене вивчення англійської мови й історії світової літератури; можливість розробки власних науково-дослідних проєктів».

Гула Сергій, канд. іст. н., заступник директора «Музей Вінниці»

Помітив, що проєкт освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» пропонує новий виток застосування літературознавчого знання, його практичну спрямованість через уведення нових освітніх компонентів «Літературний менеджмент» та проєкт «Літературний продукт: створення, промоція». Це дозволить створювати та інтегрувати оригінальний літературний продукт у культурно-освітню сферу суспільства.

Александров Олександр, випускник ОПП, заступник директора з навчальної роботи у гімназії «Троещина» (Київ), учитель української мови і літератури, експерт із відбору підручників із української мови та літератури для шкіл

Зауважив, що в проєкті освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» була врахована його пропозиція, висловлена під час моніторингу ОПП: акцентувати на засвоєнні основ академічної доброчесності. Зокрема з'явився освітній компонент під назвою «Академічна доброчесність й основи наукових досліджень». Це дозволить здобувачам ОПП засвоювати сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання і наукових досягнень.

Гаврилюк О.А. надала слово гаранту ОПП «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти Пуніній О.В. для інформування щодо рецензій на ОПП, які надійшли від зацікавлених осіб.

Пуніна О.В., к. філол. н., доц., доцент кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури, гарант ОПП «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти

Ознайомила зі змістом рецензій на ОПП «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти, які надійшли на адресу кафедри. Рецензенти дійшли згоди в тому, що освітньо-професійна програма «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти ОС Бакалавр, запропонована кафедрою української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса в межах спеціальності В11 Філологія, відповідає сучасному рівню розвитку філологічної освіти й основним критеріям якості вищої освіти та може бути рекомендована для впровадження у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса.

Рецензія від директора ТОВ «ТВОРИ» Дмитра Корзуна:

«В умовах соціальних перетворень у сучасному суспільстві і модернізації освіти в Україні виникає необхідність у підготовці в системі вищої школи фахівців, інтегрованих у суспільство; самоідентифікованих, інноваційних особистостей. Освітньо-професійна програма «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю В11 Філологія має на меті сформувати професіонала, спроможного розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі філології, пов'язані з аналізом, творенням, інтерпретацією і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів; ефективно працювати з інформацією.

Послідовність вивчення курсів, перелік і обсяг обов'язкових і вибіркових дисциплін відповідають структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої школи за спеціальністю В11 Філологія, спеціалізацією 035.01 Українська мова та література і забезпечують відповідність програмних результатів навчання запитам потенційних роботодавців.

Компоненти освітньої програми збалансовані та логічно пов'язані між собою і дають можливість реалізувати програмні результати навчання. Обсяг кредитів ЄКТС, розподіл їх між обов'язковими і вибірковими навчальними дисциплінами, що визначені в освітній програмі, відповідають вимогам до підготовки бакалавра у закладах вищої освіти.

Важливим у рецензованій освітньо-професійній програмі є її практичний складник, що передбачає проходження різних видів практичної підготовки, зокрема коректорсько-редакторської практики. Під час такої діяльності здобувачі набувають необхідних загальних і фахових компетентностей. Вважаємо, що доречними, крім зазначених у програмі, будуть передбачені програмні результати навчання (ПРН), у яких йдеться про співпрацю «з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів» (ПРН-5), використання мови «в усній та письмовій формі,

у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування» (ПРН-14), оскільки практична підготовка сприяє досягненню цього.

Розроблена освітньо-професійна програма «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня освіти (спеціальність В11 Філологія, спеціалізація В11.01 Українська мова та література) відповідає сучасним вимогам вищої школи і може бути рекомендована до впровадження в освітній процес».

Рецензія від заступниці директора з основної діяльності ВОУНБ ім. В. Отамановського Ольги Коновальчук:

«Сьогодні ми маємо суспільний запит, яким має бути сучасний філолог, котрий буде спроможний працювати у мультикультурному, полімовному просторі. Суспільству потрібен висококваліфікований спеціаліст, який здатний розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології.

Саме тому в поданій рецензованій освітньо-професійній програмі враховано спектр проблем, які є предметом обговорень, моніторингу; сконцентровано увагу на комплексній меті програми, що полягає у підготовці фахівця, який спроможний реалізувати суспільні виклики в галузі філології, «що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням (зокрема перекладом) і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації різними мовами».

Цікавим та перспективним (особливим для цієї програми) є те, що зацентровано на прагматизації філологічної підготовки, що передбачає вивчення практико-орієнтованих мовознавчих дисциплін («Правописний практикум», «Основи коректури і редагування», «Основи красномовства», «Стилістика і культура мовлення») та їхній прямий взаємозв'язок із практичною підготовкою (проходження практик із редагування та коректури на підприємствах і в закладах України); зосереджено увагу на актуальних теоретичних і прикладних аспектах літературного менеджменту, що передбачає засвоєння форматів і технологій промоції літературного продукту, інтеграції оригінального літературно-художнього продукту в культурно-освітню сферу суспільства; наявність гуманітарної складової освітньої програми у вигляді курсу «Історія української культури»; поглиблене вивчення англійської мови й історії світової літератури; можливість розробки власних науково-дослідних проєктів.

Все це є надактуальним завданням для навчання, позаяк для філологів важливо володіти інструментами сучасних інформаційних ресурсів: використовувати цифрові бібліотеки, електронні ресурси, набувати навичок медіаграмотності, вміти використовувати мультимедійні засоби.

У сучасному освітньому просторі вкрай необхідно відстоювати таку позицію, що вивчення мови і літератури – це основа нашої ідентичності. Показати те, як вони разом із культурою розвиваються, одне із завдань ОПП.

Тому цілком логічно є те, що у програмі зроблено акцент на вмінні сучасним філологом писати маркетингові тексти, вмінні подавати себе і свій продукт, говорити просто й змістовно, щоб адаптувати філологічну галузь до сучасного ринку і світових тенденцій. Позитивним є фокусування на інноваційних підходах до викладання та навчання, яке є студентоцентроване, інтерактивне, проблемно-орієнтоване, що проходить під керівництвом викладача (містить лекції, практичні заняття, інтерактивні лекції, мультимедійні лекції, семінари, лабораторні роботи, консультації, онлайн-консультації), а також самонавчання, електронне навчання в системі Moodle, самостійне навчання (індивідуальні завдання).

Революційним і вкрай необхідним вважаємо введення до переліку загальних компетентностей (ЗК) здобувачів пункту 14 такого змісту: «Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності». ЗК-14 буде реалізовуватись у межах освітніх компонентів, що забезпечують практичну і теоретичну підготовку, зокрема ОК «Практична підготовка (редакторсько-коректорська практика)», Практична підготовка (фольклорно-діалектологічна практика), «Академічна доброчесність й основи наукових досліджень» та наукову складову ОК «Курсова робота».

Не викликає заперечення потреба забезпечення реалізації програми та академічна мобільність як двобічна єдність національної та міжнародної кредитних мобільностей. Також привабливим є те, що у програмі враховано цінність та перспективність практичної підготовки (зокрема фольклорно-діалектологічна та коректорсько-редакторська практики).

З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що рецензовану освітньо-професійну програму «Українська мова та література» можна рекомендувати для підготовки фахівців зі спеціальності В11 / 035Філологія, спеціалізації 035.01 – українська мова та література».

Рецензія від кандидата філологічних наук, наукового співробітника відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, вченого секретаря відділу української літератури ХХ століття та сучасного літературного процесу Вадима Василенка:

«Освітньо-професійна програма «Українська мова та література» у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса зосереджена на формуванні професіонала – інтелектуальної, інформованої, інноваційної, самоідентифікованої, інтегрованої у суспільство особистості; підготовці фахівця, здатного розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології, пов'язані з аналізом, творенням, інтерпретацією й оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, ефективно працювати з інформацією, розв'язувати комунікативні завдання у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя. Її особливостями визначено: 1) прагматизацію філологічної підготовки, що передбачає вивчення практико-орієнтованих мовознавчих дисциплін («Правописний практикум»,

«Основи коректури і редагування», «Основи красномовства», «Стилістика і культура мовлення») та їхній прямий взаємозв'язок із практичною підготовкою (проходження коректорсько-редакторської практики на підприємствах і в закладах України); 2) акцент на актуальних теоретичних і прикладних аспектах літературного менеджменту, що передбачає засвоєння форматів і технологій промоції літературного продукту, інтеграції оригінального літературно-художнього продукту в культурно-освітню сферу суспільства (освітні компоненти: навчальна дисципліна «Літературний менеджмент» і проєкт «Літературний продукт: створення, промоція»); 3) наявність гуманітарної складової у вигляді курсу «Історія української культури»; 4) поглиблене вивчення англійської мови й історії світової літератури; 5) можливість розробки власних науково-дослідних проєктів.

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література» складається з профілю ОПП із визначенням мети, переліком компетентностей здобувача вищої освіти, програмних результатів навчання, каталогу компонентів освітньо-професійної програми та їх логіко-структурної схеми (28 освітніх компонентів професійної та практичної підготовки і варіанти дисциплін за вибором здобувача вищої освіти), визначення форми атестації здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою, вимог до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Профіль освітньої програми чітко окреслений і спрямований на формування висококваліфікованих фахівців у галузі філології, які володіють не лише знаннями з української мови та літератури, а й необхідними компетентностями для подальшої наукової і редакторської діяльності.

Зміст освітньо-професійної програми вирізняється послідовністю, тематичною наповненістю та балансом між обов'язковими й вибірковими компонентами. Виразно простежується прагнення надати студентам якісну базу як з історико-лінгвістичних, так і з літературознавчих дисциплін, не залишаючи поза увагою актуальні проблеми мовознавства, стилістики, міждисциплінарні зв'язки. Стиль і методика викладання, як це можна зрозуміти з опису освітніх компонентів, зорієнтовані на поєднання теоретичної підготовки з практичною реалізацією здобутих знань. Акцент на формуванні критичного мислення, мовної культури, комунікативних і аналітичних навичок є особливо цінним у контексті сьогодишніх освітніх потреб. Так, привертають увагу введені до ОПП спеціальна компетентність і програмний результат: «СК-13. Здатність створювати й інтегрувати оригінальний літературний продукт у культурно-освітню сферу суспільства», «ПРН-20. Створювати й інтегрувати оригінальний літературний продукт у культурно-освітню сферу суспільства», що реалізують актуальні ОК – навчальна дисципліна «Літературний менеджмент» і проєкт «Літературний продукт: створення, промоція». Освітньо-професійна програма враховує вимоги Стандарту вищої освіти за спеціальністю 035 (В11) Філологія.

Передбачено, що випускники освітньо-професійної програми «Українська мова та література» мають потенціал працювати в науковій, літературно-видавничій та освітній галузях, у друкованих та електронні засобах масової інформації, PR-технологіях, фондах, спілках, фундаціях гуманітарного спрямування, музеях, мистецьких і культурних центрах. Зокрема молодшим науковим співробітником (філологія, лінгвістика та переклади), філологом-дослідником, науковим співробітником-консультантом (філологія, лінгвістика та переклади), референтом, коректором (коригування текстів), редактором літературним і науковим.

Таким чином освітньо-професійна програма «Українська мова та література» першого рівня вищої освіти ОС Бакалавр, що запропонована кафедрою української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса в межах спеціальності В11 Філологія, відповідає сучасному рівню розвитку філологічної освіти й основним критеріям якості вищої освіти та може бути рекомендована для впровадження у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса».

Просалова В.А., д. філол. н., проф., професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури

Запропонувала за результатами громадського обговорення порушити клопотання перед Вченою радою факультету щодо рекомендації до затвердження освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» 2025 року та навчального плану до неї.

Гаврилюк О.А. доктор філософії, доцент, в. о. завідувача кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури

Поставила на голосування питання про те, щоб за результатами громадського обговорення порушити клопотання перед Вченою радою факультету щодо рекомендації до затвердження освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» 2025 року та навчального плану до неї.

Інші присутні підтримали пропозицію.

Результати голосування:

За: 10

Проти: 0

Утрималися: 0

Рішення прийнято одногосно.

УХВАЛИЛИ:

1. За результатами громадського обговорення порушити клопотання перед Вченою радою факультету щодо рекомендації до затвердження освітньо-професійної програми «Українська мова та література» для першого рівня вищої освіти за спеціальністю В11 (035) «Філологія» спеціалізації «Українська мова та література» 2025 року та навчального плану до неї.

Голова

Олена ГАВРИЛЮК

Секретар

Ірина ДЗЕГА